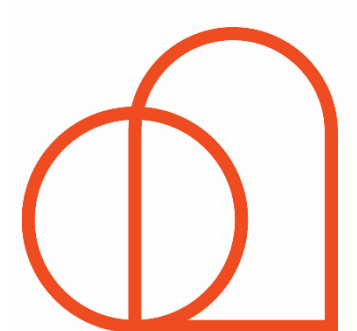

Usmernenie na podporu inklúzie v občianskom združení

Spoločenstvo evanjelickej mládeže

so sídlom Zvonárska 160/23, 040 01 Košice

Prijímanie namiesto odmietania, pochopenie namiesto odsudzovania, radosť z rôznorodosti namiesto strachu a predsudkov, snaha vytvárať „nové koláje“ podľa špecifických potrieb jednotlivca namiesto vtesnávania ho do vychodených koláji, v ktorých sa mu zle kráča... to je inklúzia - dôležitý pilier činnosti SEMu.

Inklúzia rezonuje viac či menej naprieč celou organizáciou SEM na všetkých úrovniach jej pôsobnosti – miestnej, regionálnej aj národnej.

V našej činnosti uplatňujeme tieto princípy:

- Činnosť organizácie a jej aktivity sú dostupné pre všetkých mladých ľudí bez rozdielu. Ku každému človeku pristupujeme s rešpektom, úctou a bez diskriminácie a predsudkov.
- V zmysle hodnôt našej organizácie ako sú rešpekt voči rozdielnosti, empatia, rovnosť, porozumenie a prijatie, sú za členov prijímaní mladí ľudia a deti bez ohľadu na ich fyzické, intelektuálne, sociálne, emocionálne, jazykové či iné podmienky a predpoklady. Taký istý prístup sa uplatňuje aj pri nečlenoch, ktorí sa zúčastňujú aktivít a podujatí organizovaných akoukoľvek organizačnou zložkou SEMu.

Deti a mladí ľudia s menej príležitosťami - sú deti a mladí ľudia, ktorí z rôznych dôvodov nemajú na svoj osobnostný rozvoj rovnaké podmienky ako väčšina detí a mládeže v spoločnosti.

Nedostatok príležitostí môže byť spôsobený vzdelanostným, sociálnym, kultúrnym, zdravotným, ekonomickým alebo geografickým znevýhodnením alebo inou formou diskriminácie.

- Vzdelanostné prekážky:* mladí ľudia s problémami učenia, neukončenou povinnou školskou dochádzkou a bez kvalifikácie.
- Sociálne a kultúrne prekážky:* mladí ľudia čiaci diskriminácii pre príslušnosť k pohlaviu, etniku, náboženstvu, pre sexuálnu orientáciu, postihnutie atď.; siroty; mladí ľudia v zložitých situáciách (bývalí mladí delikventi, bývalí mladí narkomani a alkoholici); mladí imigranti, utečenci alebo ich potomkovia; mladí ľudia patriaci k etnickej menšine; mladí ľudia s problémami začleniť sa pre jazykovú alebo kultúrnu bariéru.
- Zdravotné prekážky:* mladí ľudia s mentálnym, telesným, sensorickým alebo iným postihnutím; mladí ľudia s chronickými zdravotnými problémami.
- Ekonomické prekážky:* mladí ľudia s nízkym životným štandardom, nízkym príjmom, závislí na sociálnej podpore štátu; dlhodobo nezamestnaní alebo chudobní; mladí ľudia bez domova, zadĺžení alebo s finančnými problémami.
- Geografické prekážky:* mladí ľudia z odľahlých vidieckych oblastí s nedostatočnou infraštruktúrou (obmedzená verejná doprava, slabá vybavenosť v okrajových

Vzhľadom na povahu našej činnosti (voľnočasové aktivity, neformálne vzdelávacie aktivity a pod.) je prirodzené, že v SEMe pracujeme s rôznorodými skupinami, ktoré tvoria rozmanití ľudia s rozličnými obdarovaniami a životnými okolnosťami, a teda to mnohokrát môžu byť aj deti a mládež s menej príležitosťami. Je preto kľúčové v SEMe cieľavedome budovať inkluzívne prostredie, v ktorom sa môže každý mladý človek cítiť prijatý, a v ktorom sa môže optimálne rozvíjať s ohľadom na jeho individuálne potreby. Okrem toho, trávenie voľného času v takomto prostredí môže byť aj silným podnetom k inkluzívnemu správaniu mladých nielen počas aktivít a podujatí SEMu, ale aj v ich školskom, pracovnom či spoločenskom živote.

Vytváranie inkluzívneho prostredia v rámci organizácie SEM

Budovanie inkluzívneho prostredia či inkluzívnej klímy sa v SEMe deje najmä na miestnej úrovni v základných kolektívoch, t.j. v miestnych združeniach (MZ), kde dochádza k najužším interakciám medzi mladými ľuďmi a pracovníkmi organizácie, ako aj medzi mladými ľuďmi navzájom. Základným predpokladom tohto procesu je odstraňovanie bariér inklúzie ako sú prekážky v prístupe k aktivitám, nedostatok financií, nejednoznačné postoje a hodnoty pracovníkov, pochybnosti o kompetenciách a schopnostiach účastníkov aktivít, obavy a predsudky rodičov, či nedostatočný prístup k informáciám.

Odstraňovanie bariér inklúzie

Odporúčania a usmernenia pre MZ v rámci ich činnosti na odstraňovanie jednotlivých bariér brániacich inklúzii:

a) Prekážky v prístupe k aktivitám

- dôležité je prispôbiť čas a miesto aktivít MZ vzhľadom na možnosti mobility účastníkov (časy autobusových/vlakových spojení, časové obmedzenia stanovené rodičmi,...)
- je potrebné využívať pre svoju činnosť priestory, ktoré sú ľahko prístupne a bezpečné aj pre mladých s telesným postihnutím

- hľadať alternatívy k nedostupným priestorom na stretávanie sa či aktivity a využívať aj vonkajšie verejne dostupné priestory (ihriská, parky,...)

b) Nedostatok financií

- Organizovať, čo najviac aktivít bezplatne alebo za symbolický poplatok,
- ponúknuť účastníkom možnosť dohodnúť sa na individuálnej zľave z účastníckeho poplatku až do výšky 100 percent,
- aktívne využívať možnosti regrantingu na podporu financovania činnosti, a tak znížiť ekonomickú záťaž pre účastníkov,
- oslovovať a využívať finančné prostriedky od sponzorov a donorov.

c) Nejednoznačné postoje, hodnoty pracovníkov s mládežou

- Dôsledne vyberať pracovníkov, ktorým sú blízke hodnoty organizácie,
- realizovať školenia a vzdelávacie podujatia v oblasti inkluzívneho vzdelávania,
- motivovať pracovníkov k samovzdelávaniu v tejto oblasti.

d) Pochybnosti o kompetenciách a schopnostiach mladých zapojiť sa do aktivít

- Prejavovať skutočný záujem o ľudí – vypočuť, pomôcť, pochváliť, oceniť, neporovnávať,...
- snažiť sa získať informácie o každom jednotlivcovi - ako komunikuje, aké hry sa môže hrať a aké činnosti môže vykonávať, akú pomoc potrebuje ešte pred začiatkom stretnutia a pripraviť sa na to,
- prispôbiť aktivity a činnosti potrebám a schopnostiam jednotlivcov v skupine,
- podporovať sceľovanie skupiny primeranými aktivitami na podporu inkluzívnej klímy a vytváraním bezpečného prostredia.

e) Obavy, predsudky rodičov

- Aktívne komunikovať a spolupracovať s rodičmi, rozvíjať s nimi vzťahy založené na úcte a dôvere,
- prizývať ich do zapojenia sa alebo aj do samotnej organizácie podujatí a aktivít.

f) Nedostatočný prístup k informáciám

- Zverejňovať informácie o plánovaných podujatiach cez viacero komunikačných kanálov, keďže niektoré rodiny nemusia mať napríklad prístup k internetu alebo sociálnym sieťam. Možnosti sú rozmanité –

sociálne média, webová stránka, plagáty, letáčky v obci, v škole, miestny rozhlas, TV,...

- využívať osobné pozvanie a ústne podanie v rámci miestnej komunity („Príď aj s kamarátom.“).

Ďalšie spôsoby podpory inklúzie

V rámci činnosti MZ je možné ďalej realizovať podporu inklúzie nasledovne:

- **Vytvárať heterogénne spoločenstvá**, kde majú prístup všetci mladí bez rozdielu, a ktoré zároveň dáva príležitosť jeho členom nadobudnúť priamu skúsenosť s odlišnosťou, ktorá je vnímaná ako niečo prospešné, pozitívne. Menšie heterogénne skupiny je dobre tvoriť aj pri aktivitách a hrách.
- **Mať stretnutia v kruhovom sedení**, vďaka čomu je podčiarknutá rovnocennosť vzájomných vzťahov, a vytvára sa tak vhodný priestor pre otvorenú komunikáciu a aktívne počúvanie jeden druhého.
- **Otvorene komunikovať s účastníkmi stretnutí** o ich prežívaní, pocitoch, potrebách.
- **Používať jazyk, ktorý na prvé miesto kladie človeka, nie jeho hendikep.**
- **„Neškatuľkovať“ ľudí a nepoužívať „nálepky“**, kvôli ktorým by sa zviditeľňujú rozdiely, práve naopak, rozdielnosť vnímať ako pozitívum.
- **Aplikovať zážitkové učenie**, t.j. simulované aktivity, pri ktorých môžu mladí ľudia rozvíjať empatiu a nadobudnúť vlastnú skúsenosť, aké je to napríklad byť nevidiaci (zvládnuť rozličné bežné činnosti so zaviazanými očami) alebo ocitnúť sa na ulici (zapojiť sa do projektov poskytujúcich možnosť vyskúšať si napr. noc na ulici) a podobne.
- **Zaradiť rolové hry (role plays) s nadväznou diskusiou**, v ktorých môže mladý človek vstúpiť do okolností/do role, do ktorej by sa za bežných okolností nedostal. Toto vedie mladých k snahe pochopiť druhého a vzbudiť záujem o iných, odlišných. Hru je vhodné ukončiť diskusiou, v ktorej je priestor zdôrazniť najdôležitejšie body.
- **Hrať hry na tímovú spoluprácu, kooperatívne hry, inkluzívne hry**, pri ktorých sú účastníci motivovaní spolupracovať, nachádzať spoločné riešenia, pomáhať si. Vzhľadom na podporu inkluzívnej klímy v skupine je dôležité

myslieť na prežívanie najslabších jednotlivcov počas hier a primerane hru prispôbiť. Inšpirácie na hry nájdete napríklad na tomto mieste - [LINK](#).

- **Organizovať samostatné osvetové podujatia** zamerané na podporu inklúzie.
- **Realizovať peer programy**, tzv. rovesnícke programy, v ktorých majú účastníci možnosť rozvíjať sa za pomoci iného vekovo podobného mladého človeka. Toto je vhodné realizovať napríklad v spolupráci so zahraničnými dobrovoľníkmi.
- **Vyhľadať pomoc a podporu** zo strany odborníkov, prípadne sa obrátiť na vedenie organizácie.

Záver

Inklúzia je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje odhodlanie, vytrvalosť a zapojenie sa všetkých zainteresovaných. Len spoločným úsilím je možné dosiahnuť výsledky inklúzie, ktorými sú otvorené spoločenstvá, ktoré akceptujú odlišnosť, prejavujú skutočný záujem o blaho svojich členov a starajú sa o nich. To nech je naším hnacím motorom pri budovaní inkluzívneho prostredia a búraní bariér inklúzie v našej organizácii.